

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 04.10.1993, sp. zn. 5 Cmo 203/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:5.CMO.203.1993.1

Číslo: 57/1994

Právní věta: Fond národního majetku je v souladu s ustanovením § 4 zákona č. 171/1991 Sb. zapsán v obchodním rejstříku a je tedy podnikatelem podle ustanovení § 2 odst. 2 obch. zák. Splňuje proto podmínku subjektivní podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) o. s. ř. pro věcnou příslušnost krajských soudů, rozhodujících v obchodních věcech. Pokud jde o předpoklad věcný, tj. zda ve sporech Fondu národního majetku s jinými podnikateli jde o právní vztahy při jejich podnikatelské činnosti, je nutno jej v každém jednotlivém případě posoudit zvlášť. Činnost Fondu národního majetku může mít podle jednotlivých ustanovení zákona č. 171/1991 Sb. (ve znění zákona č. 282/1992 Sb.) v jednotlivých případech jak podnikatelský, tak i nepodnikatelský charakter. Provádění veřejných dražeb v tzv. velké privatizaci je podnikatelskou činností Fondu národního majetku.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 04.10.1993

Spisová značka: 5 Cmo 203/93

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Fond národního majetku, Příslušnost soudu, Řízení před soudem

Předpisy: 171/1991 Sb. § 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57

Fond národního majetku je v souladu s ustanovením § 4 zákona č. 171/1991 Sb. zapsán v obchodním rejstříku a je tedy podnikatelem podle ustanovení § 2 odst. 2 obch. zák. Splňuje proto podmínku subjektivní podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) o. s. ř. pro věcnou příslušnost krajských soudů, rozhodujících v obchodních věcech. Pokud jde o předpoklad věcný, tj. zda ve sporech Fondu národního majetku s jinými podnikateli jde o právní vztahy při jejich podnikatelské činnosti, je nutno jej v každém jednotlivém případě posoudit zvlášť. Činnost Fondu národního majetku může mít podle jednotlivých ustanovení zákona č. 171/1991 Sb. (ve znění zákona č. 282/1992 Sb.) v jednotlivých případech jak podnikatelský, tak i nepodnikatelský charakter. Provádění veřejných dražeb v tzv. velké privatizaci je podnikatelskou činností Fondu národního majetku.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze 4.10.1993, [5 Cmo 203/93](#))

Žalující Fond národního majetku ČR se domáhal vůči žalované společnosti s r. o. zaplacení částky 7 879 472 Kč s přísl., což představuje neuhrazenou část ceny privatizační jednotky S. P., kterou vydražila založená společnost s ručením omezeným ve veřejné dražbě dne 30. 6.1992.

Krajský obchodní soud v Praze vyslovil napadeným rozhodnutím svou věcnou nepříslušnost s tím, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Okresnímu soudu v Kladně. V odůvodnění tohoto usnesení bylo konstatováno, že věcně příslušné jsou k rozhodování okresní soudy, pokud není výslovně stanovena věcná příslušnost soudů vyšších. Pokud jde o obchodní věci, upravuje ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) o. s. ř. příslušnost krajských nebo krajských obchodních soudů v případě tzv. relativních obchodů. Navrhovatel – Fond národního majetku ČR – byl zřízen zákonem č. 171/1991 Sb. Z ustanovení § 4 tohoto zákona vyplývá, že žalobce v projednávané věci je právnickou osobou, která se zapisuje do podnikového rejstříku, kam byla také dne 2. 8.1991 zapsána. S ohledem na ustanovení § 768 obch. zák. jde nyní o osobu zapsanou v rejstříku obchodním. Vzhledem k ustanovení § 2 odst. 2 obch. zák. se tedy považuje za podnikatele. Činnost žalobce však nemá znaky podnikání podle ustanovení § 2 odst. 1 obch. zák. Již z ustanovení § 1 zákona č. 171/1991 Sb. plyne, že navrhovatel nevykonává svou činnost zcela samostatně, čímž není dán jeden z pojmových znaků podnikání. Navíc navrhovatel nevyvíjí výdělečnou činnost. Konečně soud prvního stupně hodnotil i tu otázku, zda není dán některý z případů, kdy jde vždy o věc obchodní ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) a c) o. s. ř. Konstatoval, že převod majetku státu veřejnou dražbou nelze považovat za smlouvu o prodeji podniku podle ustanovení § 476 a násl. obch. zák. Je tedy vyloučeno aplikovat také ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) bod cc) o. s. ř. Proto soud prvního stupně konstatoval, že je nutno postupovat podle ustanovení § 104 odst. 2 o. s. ř., a vyslovil svou věcnou nepříslušnost.

Proti tomuto usnesení se žalobce včas odvolal a navrhl usnesení zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Na podporu svého návrhu zejména uváděl, že majetek, se kterým disponuje, mu nebyl svěřen, ale byl na něj převeden na základě rozhodnutí zakladatelů o zrušení státního podniku bez likvidace. Majetek tvoří i zisky z účasti žalobce na podnikání obchodních společností a také jiné příjmy, i když je zákon výslovně neuvádí. Odvolatel je dále toho názoru, že v daném případě došlo k převodu vlastnictví smlouvou o prodeji podniku, kde je dána vždy příslušnost krajského soudu. Proces privatizace je svým způsobem podnikáním státu a jiných oprávněných subjektů s jeho majetkem, v jehož důsledku vznikají obchodní závazkové vztahy.

Vrchní soud v Praze svým usnesením zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Pokud jde o předpoklady věcné příslušnosti krajských nebo krajských obchodních soudů, vyšel soud prvního stupně správně z názoru, že je dána jen v případech, kdy to zákon výslovně stanoví. Obecným ustanovením v tomto směru je ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) o. s. ř. Z tohoto ustanovení vyplývají dva předpoklady. Především musí jít o podnikatele (tedy musí tu být předpoklad subjektivní). V tomto směru napadené rozhodnutí dospělo k závěru, že žalobce má postavení podnikatele podle ustanovení § 2 odst. 2 obch. zák. v souvislosti s ustanovením § 4 zákona č. 171/1991 Sb. S tímto závěrem není v rozporu ani odvolání a také odvolací soud se s tímto závěrem ztotožňuje.

Sporným je druhý předpoklad podle citovaného usnesení, a to předpoklad věcný; musí jít o právní vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. Posouzení charakteru činnosti žalobce z tohoto hlediska je možné interpretovat jen z jednotlivých ustanovení zákona č. 171/1991 Sb. (ve znění zákona č. 282/1992 Sb.), a to zejména z ustanovení § 18, ze kterého vyplývá vymezení majetku žalobce a směry jeho užití, a z ustanovení § 20, který upravuje působnost žalobce. Z těchto ustanovení vyplývá, že vedle funkcí zcela nepochybně nepodnikatelských (viz zejména uspokojování

oprávněných osob v některých případech mimosoudních rehabilitací, jak plyne z ustanovení § 20 odst. 2 citovaného zákona) plní žalobce také řadu funkcí podnikatelských, které by jinak příslušely státu. Je zřejmé, že žalobce byl mimo jiné také za tímto účelem zřízen. Jde tu o zacházení s prostředky, které jsou jeho vlastním majetkem; své výdaje důsledně hradí ze svého majetku (§ 19 citovaného zákona), za své závazky sám svým majetkem ručí (§ 21 téhož zákona) a jeho majetek je důsledně oddělen od hospodaření státu (§ 18 odst. 2 uvedeného zákona). Hospodaření žalobce ve svém celku tedy musí být nejméně vyrovnané nebo přebytkové. V jeho činnosti, i když nutně zahrnuje i bezúplatné převody kupř. obcím, zdravotním a jiným pojišťovnám obdobného charakteru, nadacím apod., hraje úroveň výnosů, a to i u privatizovaného majetku, významnou úlohu. Ani privatizaci nelze pojímat jen jako přidělování, i když v této činnosti je žalobce determinován schválenými privatizačními projekty, ale jako převody ekonomicky racionální, sledující i dostatečnou výnosnost. Také řízení navrhovatele ministerstvem ve smyslu ustanovení § 1 zákona č. 171/1991 Sb. není pojato jako každodenní vymezování úkolů, jak je to běžné u skutečně nesamostatného výkonu činnosti, jakým je např. závislý pracovní poměr. Jde evidentně o řízení právnické osoby státem, prováděné příslušným orgánem správy státu. Ze shora citovaných ustanovení vyplývá, že v rámci zákonných podmínek postupuje žalobce samostatně.

Z uvedeného ovšem vyplývá, že je nutno posoudit, zda konkrétní činnost žalobce, ze které vznikají práva a povinnosti, jež jsou předmětem konkrétního řízení, je nutno dovodit, zda souvisejí nebo nesouvisejí s podnikatelskými funkcemi žalobce. Již z výše uvedených úvah vyplývá, že tam, kde dochází k převodům majetku státu na jiné osoby běžnými privatizačními metodami, jde o vztahy, které s výkonem podnikatelských činností souvisejí a mají tedy charakter podnikatelský.

V tomto případě jde o vztahy, které vznikly z převodu majetku žalobce na žalovanou společnost při veřejné dražbě tohoto majetku. Jde tedy o úplatné nakládání s tímto majetkem, když smyslem dražby samotné je, mimo jiné, zajistit i odpovídající úhradu tohoto majetku, a dosáhnout nejvýhodnější ceny. Proto je nutno tento případ podřadit pod aktivity žalobce, které mají podnikatelský charakter. Je tedy dán i druhý, věcný předpoklad pro konstatování věcné příslušnosti krajského obchodního soudu.

Naproti tomu ovšem není správná námitka odvolatele, že v tomto případě šlo o absolutní obchod, o smlouvu o prodeji podniku. Důvodem převodu podniku prostřednictvím dražby je dražba sama a příklepem licitátora dochází již ke změně vlastníka. I když může dražba privatizované jednotky mít obdobné účinky jako její smluvní prodej, nelze dražbu podřazovat pod vztahy smluvní; jde o zcela samostatný nabývací důvod. Proto použití ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) bod cc) o. s. ř. tu nepřichází v úvahu. Také námitka, že odvoláním napadené rozhodnutí soudu prvního stupně vylučuje žalobce z možnosti navazovat soukromoprávní vztahy, není na místě. Důsledkem tohoto rozhodnutí je jen určení věcně příslušného soudu a nepřímo charakter předmětných právních vztahů, který pak měly důsledně charakter občanskoprávní, tedy stále ještě v oblasti práva soukromého.

Na základě výše uvedeného dospěl odvolací soud k závěru, že věcně příslušným je v tomto případě Krajský obchodní soud v Praze. Proto bylo odvoláním napadené rozhodnutí podle ustanovení § 221 odst. 1 o. s. ř. zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.